

Izhaja štirinajstredno. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2/II. — Naročnina znaša mesečno 4 Din. Za Italijo mesečno L 150. Posamezna številka stane Din 2.—

Mezdno gibanje rudarjev in mladina.

Rudarsko delavstvo »Trboveljske premogokopne družbe« stopa v mezdno gibanje, da si izvojuje njegov zaveden del, rudarska mladina: ne samo za zvišanje plač, nego tudi za posebne mladinske zahteve, ki izhajajo iz njenega posebnega položaja v produkciji. S temi posebnimi zahtevami je zadobil boj rudarske mladine kot dela celega delavstva mnogo bolj konkretnjšo obliko in čvrstjše korenine. Ne samo to. Pomen teh zahtev se zrcali zlasti v tem, da se zamore z njimi vzdramiti, zbrati in povesti v boj še mladino, ki stoji izven organizacij, ki še tava v nezavednosti in ki se jih še ni posrečilo združiti in utrditi v boju proti kapitalu. Te zahteve so takorekoč sredstvo, s katerimi se široke speče mase mladine pritegne k aktivnosti, k razrednemu boju.

Med zahtevami za celokupno delavstvo najdemo sledeče točke, ki zadevajo mladino :

1. Ženske in mladoletne uporabljati za delo ponoči je nedopustno: Kot noč se smatra čas od 20. do 6. ure.

2. Delovni čas mladoletnih znaša dnevno šest ur ali tedensko 36 ur.

3. V vplačani delovni čas 8 ur je vračunati obilgato obiskovanje rudarskega ali obrtnega tečaja.

4. Ženskam in mladoletnim delavcem je vsako čezurno delo zabranjeno.

Oglejmo si te zahteve še nekoliko natančneje. —

Prva zahteva pravi, da se ženska in mladoletni ne smejo uporabljati za delo ponoči. Mladoletni so oni, ki so stari manj kot 16 let. Rudnik jih zaposluje in delati morajo tudi ponoči kot odrasli delavci. Razume se, da to mora škodovati mlademu nerazvitemu telesu. Buržujski otroci se lahko sprehajajo po svežem zraku brez dela in kolikor hočejo, medtem ko mora otrok proletarca takoj ko zapusti šolo, stopiti v službo in garati za kapitalista. Za take se mora odstraniti nočno delo in rudnik jih mora zaposliti samo po dnevi, a ne ponoči.

Za mladoletne se nadalje zahteva, da delajo tudi po dnevi samo po šest ur. Dovolj je šest ur dela za mlado telo. Ostali čas pa naj se porabi za odpočitek, izobrazbo, zabavo i. dr.

Tretja zahteva je ta, da mladi delavci obiskujejo obrtno šolo med delovnim časom in da se ta čas vseeno plača. Nastopiti je treba proti temu, da bi se obiskovalo obrtno šolo zvečer po delu ali pa ob nedeljah dopoldne. Pouk spada k delu in zato se mora pouk vršiti med delom, med dotičnimi osmimi ozir. šestimi urami, ali ne na ta način, da bi se plača radi tega odtrgala. Plača se tudi oni čas, ki se ga prebije v obrtnem tečaju. To velja zlasti za mlade delavce-profesioniste, za katere obstoja obrtni tečaj. Za vozače, rudarje, pa zahtevamo uvedbo rudarskega tečaja.

Nadalje se mora odpraviti čezurno delo za mladoletne. To je važno tudi radi tega, ker bi sicer kapitalisti lahko izigrali šesturni delavnik.

Te zahteve se torej vložijo. Strokovni organizaciji »Zveze rudarskih delavcev« gre pri tem velika zasluga. S tem korakom je ona prva stopila na pot, ki jo je začrtala letošnja januarjska državna konferenca neodvisnih strokovnih organizacij z ozirom na položaj in potrebe delavske mladine.

Omeniti moramo, da se nasprotno »Unija slovenskih rudarjev«, ki se ji je tako strašansko mudilo vložiti zahteve, miti ni spomnila trpljenja in slabega položaja rudarske mladine. Njej in raznim Arhom in Krušičem je popolnoma vseeno, če mladi delavci in delavke poginejo od lakote ali pa fizično in moralno propadejo. Čisto razumljivo! Kajti interes kapitalistov je, da se pozablja na mladino in njene potrebe, saj potem ni treba Trboveljski družbi seči globokeje v žep. In »Unija slovenskih rudarjev« je s tem pokazala, da zvesto varuje profit trboveljskih kapitalistov. Kakor vselej, tako so se tudi zdaj razkrinkali social-patrioti, ti konsumni socialisti, birokrati in priganjači, kot izdajice delavskega razreda. Že lani je tako storila strokovna organizacija kovinarjev, ki je v rokah social-patriotov, z mladinskimi zahtevami kovinarske mladine v Ljubljani. Mladi kovinarski vajenci, ki zaslužijo mesečno po nič kron ali pa po 40, 80, 100 K, so se sestali in poslali strokovni organizaciji svoje zahteve. Toda social-patriotje se niso ozirali na upravičene zahteve nadvise izkoriščane kovinarske mladine. Edino »Zveza rudar. delavcev« je spoznala ogromno važnost mladine in obenem z zahtevami za celokupno delavstvo sestavila tudi posebne zahteve za rudarsko mladino. Zato, mladi delavci in delavke, vsi v »Zvezo rudarskih delavcev«.

Še nekaj je treba omeniti. Zgoraj imenovane zahteve predstavljajo samo del naših zahtev. Delavska mladina se ne bori za šesturni delavnik samo za mladoletne, temveč za vse delavce in delavke do 18 leta. Delavska mladina zahteva odpravo nočnega dela za vse do 20 leta. Cilj delavske mladine je odprava mezdnege dela sploh, odprava izkoriščanja mladinskega dela, to se pravi odstranitev kapitalizma. Šele socialistična družba bo z reorganizacijo mladinskega dela zboljšala položaj delavske mladine tako, boljše življenjske pogoje. Obenem pa stopa v boj tudi da ne bo več predmet izkoriščanja, temveč predmet vzgoje in izobrazbe.

Tega se mora rudarska mladina zavedati in nikdar ne pozabiti. Cilj boja delavske mladine mora biti: odstranitev izkoriščanja sploh.

Rudarska mladina, udeležuj se aktivno celokupnega mezdnege boja rudarskega proletariata, stoj na straži, da se izpolnijo še tvoje posebne zahteve!

Rudarska mladina se je doslej bavila skoro samo

s čistim ožjim izobraževalnim delom (dramatika, šport, petje, predavanja itd.) medtem, ko v masah ni kazala dovolj aktivnosti niti za politični niti za strokovni pokret. Zavedajte se, mladi rudarji, da obstoja najuspešnejša revolucionarna izobrazba v živi udeležbi pri vsem delovanju, življenju in boju delavskega razreda, njegovih političnih in strokovnih organizacij.

Mladi rudar, ki je aktiven član »Zveze rud. delavcev in »Nez. Del. Stranke Jugoslavije«, mladi rudar, ki se živo udeležuje celokupnega bogatega dela strokovne in politične organizacije, mladi rudar, ki se stalno interesira in udeležuje vseh bojev proletariata — edino tak mladi rudar bo vzrastle v resničnega, izvežbanega revolucionarnega borca. Seveda se ne sme na drugi strani zanemarjati ožjega izobraževalnega dela, ampak vedno je treba postopati po našem načelu: V boju se učiti in v učenju se boriti!

Mnogo mladih rudarskih delavcev je sicer že strokovno organiziranih, ali žal je še vedno večina onih, ki niso. Mladi rudarji, ki ste že strokovno organizirani, razočite svojim še neorganiziranim tovarišem, zakaj se morajo organizirati, zakaj morajo postati agilni člani strok. organizacije! Vrzite se na podvojeno agitacijo sedaj, v času mezdnege boja!

Mlade proletarke, v naše vrste!

Moderni kapitalizem je uvrstil v svoj proizvodni proces tudi ženo. Razvoj tehnike dopušča, da izkorišča kapitalist slabotno, neizučeno žensko delovno silo, ki je zato cenejša od moške. Zato kapitalisti povsod vedno rajši sprejemajo v službo žensko delovno silo. Še celo v rudniku mora delati žena in to podnevi in ponoči! V sedanji gospodarski krizi kapitalizma število mladih in odrastlih delavk še bolj narašča in vzporedno s tem pada število moških delavcev in to v tovarni, rudniku, pisarni, kavarni — povsod.

Napačno in neproletarsko bi bilo zahtevati, da se število žensk zmanjša. Ampak boriti se je treba za to, da se izenači plača delavk s plačo delavca. — Kapitalist ne bo storil tega prostovoljno, za to se mora proletariati boriti. Zato pa mora ženski proletariati korakati solidarno z moškim proletariatom.

Isto velja za mladino. Ker so žene istotako prisiljene kot moški, da se aktivno udeležujejo proletarskega gospodarskega in političnega boja, se morajo pripravljati za revolucionarni boj še mlade proletarke. In to zlasti danes, ko mase mladih proletark dobesedno garajo huje nego delovna živina za sramotno nizke plače. Večinoma so v naši blaženi Ju-

goslaviji mlade delavke tako plačane, da morajo gladu poginiti, ako se nočejo vdati prostituciji. Ali od vseh industrialcev v Sloveniji izkorišča mlade delavke najbolj Pollak, (vzorni katoličan, krščen, »krščansko-socialistično« misleča pijavka). Mlade delavke trpe še bolj kakor mladi delavci, ker kapitalist se v svoji želji za čim večjim profitom ne ozira na nežnost ženskega organizma. Naravna posledica tega je rano hiranje, staranje in zgodnja smrt.

»Zakon o zaščiti delavcev« prepoveduje sicer zaposlenje mladih delavk v zdravju škodljivih obratih. Ali kaj briga kapitalista zakon! Zakon je samo za nas, ki delamo in garamo, zakon in zapor je le za nas, če se vzdignemo v boj za boljši košček kruha, za boljšo bodočnost.

Še bolj kot v industriji se izkorišča mlade delavke v malem obratu, v pisarnah, trgovinah, kavarnah, gostilnah itd. Šivilje, modistinje, kontoristinje i. dr. so prisiljene, da delajo pozno v noč ali se podajo v prostitucijo, ako hočejo živeti. Po mnogo lokalnih kavarnah itd. mora delati mlada delavka od zgodnjih jutranjih ur v pozno noč. Tu znaša delavnik 12—16 ur. Zato jim gospodar milostno dovoli nekaj prostih ur na teden. Oblasti se za to ne brigajo, ker morajo zapirati »mlade komuniste«, t. j. one mlade sodruge, ki se borijo za zboljšanje in temeljito preureditev današnjega obupnega položaja. In v teh 16 urah dela jim ne dovoli gospodar niti tega, da bi v miru pojedle borno kosilce, medtem ko istočasno z mesom in slaščicami redi svojega psička. Razen tega se s temi mladimi proletarkami postopa na najsurovejši način. Iz istih ustnic, ki se v salonu cede sladkih hinavskih besedičenj, se usipajo najnižkotnejše psovke na deklice. Elegantne dame, ki razpravljajo v »Jutri« o olikih, eleganci itd. se ne plašijo niti telesnega postopanja proti mladim proletarkam. Služkinje si morajo ne samo dovoljevati psovanje od otrok »milostljive«, ampak jim morajo vrhutega še roke poljubovati. Še v srednjem veku ne poznamo takega ženskega suženjstva in poniževanja. Često postanejo mlade proletarke še žrtve pohotnosti gospodarja ali njegovih sinov. In plača? Plače sploh ne dobijo, ampak sramotno napitnino.

S tem še ni konec vnebovpijočega stanja in krivice. Obupne socialne razmere, pod katerimi dela ženska proletarska mladina, porajajo z vsakim dnem nova zla. Človek je produkt okolice, v kateri živi. Ona vpliva na njegovo duševnost. Isti ljudje, ki gospodarsko izkoriščajo del. mladino, skrbijo tudi za njeno duševno zaslužjenje. Kapitalistični razred dela z vsemi silami in sredstvi na tem, da vzgoji iz mladih proletarcev in proletark pokorne hlapce, ki bi brez godrnjanja prenašali naloženi jim jarem in krivico. Za to skrbi šola, cerkev, številna društva, za to skrbijo njihovi romani, kinematografi itd. Z naj-

različnejšimi sredstvi se skuša zapreti oči proletarski mladini. In žal mlade proletarke mnogo bolj podlegajo buržujskim omamnim sredstvom in zankam, se vpisujejo v »Sokola« in »Orla«, da bi tam našle »zabavo« po trudapolnem delu.

Mlade proletarke, ali vidite vse to krivično stanje?

Ali ne stremite za tem, da se to stanje zboljša in odpravi?

Ali to se da odpraviti edinole v revolucionarnem boju, s proletarsko organizacijo!

Ve ste hčerke proletarskih očetov in mater! — Zato spadate v vrste proletariata, v revolucionarne proletarske organizacije!

V njih ne boste našle samo zabave, ampak potom njih si boste zboljšale tudi svoj položaj!

Mlade proletarke, podajte roke mladim proletarcem!

Tako bomo iz lastne sile, ki narašča v skupnem boju, vstali iz temnih nižin življenja k solnčnim višavam svobode, sreče in radosti.

Kaj je dolžnost mlade proletarke?

Draga prijateljica, kaj boš odgovorila na to vprašanje? Takoj ti bom razložila. Poslušaj me!

Nedavno si zapustila šolsko klopo. Oddahnila si se, ko si jo zapustila. Še, ko si hodila v šolo, si morala opravljati razna hišna dela. Če si se hotela kaj učiti, čitati, se ti je reklo, da tega ne potrebuješ. — Mislila si, ko bom prosta šole, bom imela več časa, da skrbim sama zase. Toda, mlada prijateljica, varala si se: življenje je ležalo pred teboj, ali niti tvoja volja, niti volja starišev ni odločila, po kateri poti da kreneš, ampak razmere, pod katerimi si odrastla, so ti neusmiljeno začrtale pot, po kateri moraš hoditi.

Šla si v službo in ko se po trudapolnem dnevnem delu vračaš domov, moraš pomagati še doma, moraš olajšati materino delo.

Sedaj me boš vprašala: »Da, ali zakaj je prav za prav tako?« Vidiš, na to ti ravno hočem odgovoriti. Vsak dan greš na primer v tovarno, ki pripada enemu bogatemu človeku, ki ga imenujemo — kapitalist, in ob koncu tedna dobiš nekaj raztrganega denarja za »plačo« za tvoje trudapolno delo. Zakaj dobiš tako malo plačo, zakaj ne dobiš niti toliko, da bi mogla v zadovoljstvu živeti eno skromno človeško življenje? Zato, ker kapitalist ali gospodar, za katerega delaš, gleda samo za tem, da ima čim večji profit, da si nakopiči čim več bogastva, tebi pa da le toliko, da moreš njemu še naprej delati in mu večati profit. Če mu pa ne napraviš toliko profita, kakor on hoče, te pa odpusti in si na ulici.

Vprašujoče me gledaš: »Ali se ne da tega odpraviti?« O da, predraga, to se da odpraviti in sicer v socialistični družbi, kjer bodo vsi ljudje delali po načelu: kdor ne dela, naj ne je. Zato bomo v soc. družbi vsi enaki. Ruski delavci so že zmagali v tem svojem boju. — Tudi ti moraš torej pomagati v tem boju, da pridemo čim prej do zmage!

Ti ne smeš reči »jaz tako ne morem nič pomagati, boste že drugi«, ampak ti se moraš zavedati tega: Da, tudi jaz moram pomagati, kajti če bo vsak tako rekel, — »boste že brez mene«, — ne bomo nikdar uničili krivice, ne bomo nikdar zmagali.

Kaj zahtevam s tem od tebe, ko ti pravim, da se moraš boriti skupaj z nami? To, da čitaš našo »Proletarsko mladino« in in druge proletarske časopise in knjige, da se vpišeš v organizacijo, kjer boš v skupnem delovanju in boju razvijala svoje mlade sile. —

Premisli še enkrat! — Ali nisi tudi ti človek z lastnim mišljenjem, čutenjem, hotenjem in stremlje-

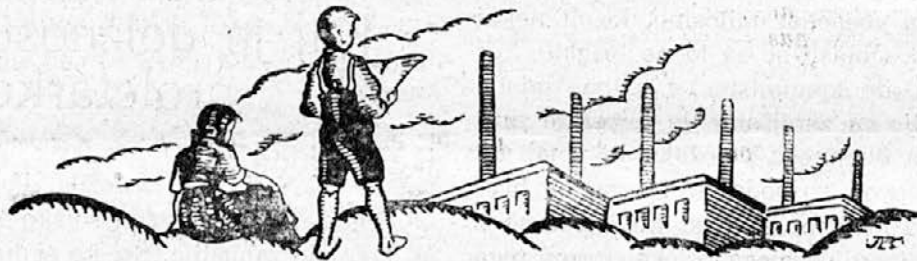
njem? Kaj ne, da imaš tudi ti pravico do lepega življenja? Če pa hočeš doseči boljše življenje, moraš priti k nam, že organiziranim mladim proletarkam in proletarcem, k tvojim sestram in bratom in se skupaj z njimi boriti in delati za boljše bodočnost: vidiš, to je tvoja glavna dolžnost, tvoja najvažnejša naloga. Pridi med nas in bori se z nami!

Schoenlank-Mile:

Brezimni junaki.

*Junaki, ki nihče imena ne zná vam,
se dvigate zdaj iz temine molée,
besnite, da z vami ves svet se upre,
klubujete bedi in vsakim težavam,
junaki, ki mar ni vam čast in ne slava:
vi dvigali ste jim zaklade pod svod,
zdaj z borbo vkorakate v carstvo svobod — —
Vendar na perotih temina še spava — — —*

Dečji

vestnik.

Po tej poti naprej!

Bratje, le k solncu, k svobodi,
bratje, le k luči naprej!
Iz temne preteklosti svetlo
vzide bodočnost brez mej.

Da, bodočnost naj svetlo vzide iz temne preteklosti in naj nam sije v neskončnost! Veselo hočemo vstati k boju, ponosno in zavestno nositi svoje mlade glave in poteptati krivico. Mi novi svet gradimo!

Otroške skupine Zagorja pošiljajo ta svoj pozdrav in klic proletarski deci cele Slovenije, Jugoslavije, proletarski deci vsega sveta. Proletarska deca Zagorja budi s tem klicem ostalo proletarsko deco, naj se vzbudi iz spanja in se organizira v otroške skupine, v skupine pionirjev novega sveta.

Dovolj časa smo prenašali verige, ki so oklenile orjaka proletarca. Mi najmlajši hočemo pomagati pri osvobodilnem boju. Slabe so še naše sile. Ali one naraščajo in postajajo orjaško velike, da ob strani očetov-proletarcev premagajo sovražnika.

Nam, proletarski deci, naj pomaga celokupna delavska mladina! Vsi nam pomagajte! Treba je zatreti suženjstvo, glad in krivico! Naprej — na naskok!

Zakaj morajo naši stariši še vedno tlačaniti in nimajo dovolj kruha za nas? Ker delavci še niso premagali sovražnika — kapitalista. Naš sovražnik, to je mož z denarjem, velikimi tovarnami, rudniki in ta naš sovražnik nas še vedno tlači in priganja: »Še bolj delaj, delaj mi zlato, delaj, delaj, delaj, jaz hočem še več zlata, še več, še več!« In naši očetje matere, bratje in sestre delajo ne zase, ampak za kapitaliste. Mi, proletarski otroci gladujemo za kapitaliste.

In duhovniki nas v šoli in cerkvi hinavsko tolažijo: »Revni so ljubljene božje ovčice. Za vaše trpljenje na zemlji boste poplačani v nebeškem kraljestvu!« Proletarska deca, zakaj nam tako pridigajo? Zato, da bi še nadalje tlačanili kot naši očetje in dedje, da se ne bi upirali krivici!

Ali mi smo nov rod. Ne verujemo več tem pridigam in črnim apostolom. Dovolj so varali ubogo delovno ljudstvo. A ne bodo ga več! Mi hočemo novi svet zgraditi! Zato se pa moramo boriti, ker pijavke se ne bodo prostovoljno udale. Težak bo odločilni osvobojevalni boj. Ali mi nočemo stati in gledati, mi hočemo pomagati!

Zato pa na noge, proletarska deca Slovenije!

Zagorska deca ob razvitju prapora »Vesne«.

Tudi k razvitju prapora je naša zagorska prol. deca položila precejšen kamen. Zaveda se, da je treba proletarcem le delati in vedno delati, pa bodisi delo majhno ali veliko, delo je delo, ki obrodi sadove. In zag. deca se ne ustraši ne težkoč, ne lahkoč. Treba je bilo, da je odšla v gozd po zelenje, ga zvelkla pred delavski dom in okrasila slavnostne prostore.

Najlepši pa je bil njih nastop na dan proslave. Zabili so tri žeblje v društveni prapor. Prvega je »zavrtal« v imenu šolske prol. mladine s. Pečar. Začudili so se veselo in vznihueno sodrugigosti, ko je pričel:

*Proletarska deca od izhoda do zahoda
je kot starši njeni v suženjstvo zakleta.
Le potem, ko zvojevala se bo borba sveta,
vstane nam bodočnosti svoboda.
Borcem je treba preje znanja, izobrazbo,
le tako nam vzišel rdeči čas bo.
Ko i mladi proletarci ne bomo robovi,
ko z odraslimi in nami zemlja se prenovi.
Rdeči prapor pa, ki ga razvijamo
in zastavonoša, ki ga nosi v boju,
ki s cvetjem ju ovijamo,
nas vodita k rudečem novem soju.
Rdeča barva prapora nas zove,
da pahnimo proč od sé okove,
da si z izobrazbo razsvetlimo mrak,
da slednji izmed nas za njim nameri svoj korak,
da s proletarsko izobrazbo prikorakamo do
zmag.*

Dve članici naraščaja sta okrasili med tem zastavonošo s cvetjem. Ta nastop malega sodruga je izzval buren aplavz. — V zadnje zvoke aplavza je vdarila himna zagorske mladine:

Bratje le k solncu, k svobodi... ki jo je zapel enoglasno zborček mladinskega krožka. Razvnelo je sodruge to petje himne, vprašajoč sebe: »Kakšni smo bili mi v teh letih?« in potrjujoč: »Pokret gre naprej!«

Drug žebelj je v imenu obrtniškega pododseka zabil s. Jugovar Beno in je izvajal:

Rdeč je naš prapor, saj ga je porudečila kri francoskih komunarjev in prelita kri ruskih revolucionarjev in dan za dnem ga rudečijo naši krvavi žulji. Pri tej krvi, preliti v svetem boju za sveto stvar, se zagorska deca zaklinja, da bo sledila svojemu simbolu, če treba preko barikad do zmag.

Še tretjega je v svojem imenu zabil s. Drimelj. Tudi ta je povedal v lepih besedah svojo zvestobo do prapora in borbe.

Popoldne pa je nastopala prol. deca v prostih in skupinskih vajah. Značilno je, da se je klicu delavskih telovadnih ednot v največjem številu odzvala ravno deca in je nastop izvršila povsem dobro. Posebno skupinske vaje so bile krasno izvedene.

Pred alegorijo pa so pred množestvilnimi sodrugji deklamirali delavske bojne pesmi našega rojaka.

Marsikoga je do solz ganilo dejstvo, da že mladina ve, da je celo naše življenje večer, neprestan in nepomirljiv boj med nami in našimi zatiralci in da se nam je treba vedno le boriti, da dospemo do končnega cilja.

In k temu cilju je napravila zagorska prol. mladina velik korak v naprej. Naj i v bodoče!

Zdravstvuj v delu, zag. prol. deca!

Karl Marx in otroci.

Marx je — kot vsi ljudje zdrave in krepke narave — izvanredno ljubil otroke. Ni bil samo najmehkejši oče, ki je prebil cele ure kot otrok med svojimi otroci, ampak je čutil v sebi neko privlačno, magnetično silo, ki ga je vlekla do neznanih, zapuščenih, revnih otrok, ki jih je srečaval na potu. Ko smo hodili po onih delih mesta Londona, kjer vlada revščina, se je stoterokrat ločil od nas, da poboža laske in stisne kak peny (angleški denar) v ročico v cape oblečenega dečka. Napram beračem je postal nezaupen, kajti beračenje je v Londonu prava industrija. Proti beračem, ki so se delali navidežno bolne ali ubožne in ga na ta način hoteli izkoriščati, je bil zelo ogorčen, kajti menil je, da je izkoriščevanje človeškega usmiljenja nesramnost in tatvina na škodo revščine. Kadar pa se je približal berač z jokajočim otrokom, pa se Marx ni mogel vzdržati pred prosečim otrokovim očesom, ne da bi kaj podaril.

Telesno šibka in zapuščena bitja so neizrečeno vzbujala njegovo rahločutnost in polnila njegovo srce z globokim usmiljenjem do njih.

*

Bilo je treba videti Marxa z njegovimi otroci, da si je mogoče predstaviti globoko čuvstvovanje in otroško dušo tega junaka znanstva. V prostih minutah ali na sprehodu jih je vodil za sabo semintja, igral ž njimi najneumnejše in najveselejše igre, kratko rečeno, bil je otrok med otroci. V Hampstead-Heath smo se skupaj igrali »konjenico«: jaz sem posadil na ramena eno hčerko, Marx drugo in tako smo tekmovali v skakanju, tekanju in se često šli »dvo-boj«.

Za Marxa je bila otroška družba potreba; tu se je odpočil in osvežil. Ko so odrastli in deloma pomrli Marxovi otroci, se je igral s svojimi vnuki, med katerimi je najbolj ljubil Jeana. Ta Jean si je predstavljal Marxa za kočijo, mene in Engelsa za konja in Jean se je usedel v kočijo (= Marxova ramena) in nas neusmiljeno podil, dokler ni Marx omagal; tedaj smo se pogajali z Jeanom in prišlo je do premirja...

(Po Viljem Liebknechtu.)

Z letošnjim uspehom v internacionalnem otroškem tednu smo lahko v Sloveniji zadovoljni. Oživel se je otroško gibanje v Zagorju, in započelo se je v Trbovljah in Mariboru! — Sodrugi po ostalih okrajih, sledite!

Marksova šola.

Mihajlo Bakunin.

(† 1. jul. 1876.)

Slavni anarhist je bil sin plemenitašev. Postal je artiljerijski častnik. Ali za Bakunina ni bila vojaška služba, ki jo je kmalu zapustil in odšel proti očetovi volji v Moskvo, da se tam posveti znanosti. Tedaj še ni bil revolucionar ampak nasprotno pravi ruski patriot, vdan carju. Da je bil mladi plemič tedaj takega naziranja, je naravno, ker on je prišel v Moskvo med leti 1834—1840, t. j. okrog deset let po neizprosno zadušeni decemberskega upora proti carju Nikolaju I. (14. dec. 1825). — Potem ko je Nikolaj I. strašno obračunal s prvimi ruskimi revolucionarji (pet jih je dal obesiti, ostale pa poslal v dosmrtno ječo v Sibirijo), je ustvaril močan aparat policije, žandarmerije in vojaštva za neusmiljeno pobijanje vsakega novega svobodomiselnega naziranja in njegovih nosilcev. Uvedla se je najstrožja cenzura, mogočni III. oddelki (politična policija) je delala s polno paro, ječa je grozila vsakemu, kdorkoli se je zazdel pol. policiji sumljiv.

Rusija je ječala med železnimi kremplji reakcije in svobodoljubno mišljenje je za nekaj časa izginilo s površja ruske zemlje, ono je šlo pod zemljo in trdni revolucionarji so tu delali naprej.

Tajno (ilegalno) delo so v tistem času vršili skoro samo dijaki moskovske in petrogradske univerze. Ali večina te mladine je bila bogatega pokolenja in se s socialnim vprašanjem ni skoraj nič bavila.

Karakteristični zastopnik te mladine je bil ravno Bakunin; on je čutil v sebi neko notranjo silo, ki ga je gnala v boj in nezadovoljen z obdajajočim ga življenjem, je l. 1840. odšel v inozemstvo. In Bakunin je videl, da je politični položaj v Evropi precej drugačen kot v Rusiji. V Rusiji je vladala smrtna tišina, samo žvenkanje verig je motilo to mrtvaško tišino, medtem ko se je Evropa nahajala že v revolucionarnem vrenju. V tem ozračju se je Bakunin popolnoma

posvetil političnim in socialnim študijam. Spoznal je Marxa, Proudhona, Weitlinga i. dr. Ruska vlada je to izvedela in sklenila, da ga pošlje na prisilno delo v Sibirijo, kakor hitro se vrne v Rusijo.

Bakunina ta obsodba ni niti najmanj motila. — 1847. je imel v Parizu velik, revolucionaren govor, v katerem je prorokoval tudi skorajšnjo revolucijo v Rusiji. Francoska vlada ga je nato na zahtevo ruske vlade izgnala iz Francije. Ali čez nekaj mesecev je že francosko ljudstvo vrglo to vlado in Bakunin se je vrnil v Pariz, kjer je izbruhnila revolucija (februar 1848.). Trumfiral je s francoskimi delavci in zopet zapustil Pariz.

Odšel je v Avstrijo, da tam organizira slovanske narode na upor proti Avstriji. In že ga najdemo v Pragi kot dušo vseslovanskega kongresa. V Pragi je izbruhnil upor, ki pa je bil krvavo zadušeno. Bakunin je kot voditelj upora ubežal avstrijski ječi v Nemčijo, kjer je čez eno leto organiziral vstajo v Dresdenu. Ali tudi ta upor je vladina vojska zadušila. Bakunin je bil ujet in obsojen na smrtno ječo ter izročen avstrijski vladi, da ga še ta obsodi radi upora v Pragi. Avstrijsko sodišče ga je drugič obsodilo na smrt in ga pomilostilo na dosmrtno ječo. Ruska vlada je zahtevala od avstrijske, da izroči Bakunina njej. In l. 1851. so ga prepeljali iz avstrijskih zaporov v ruske in sicer najprej v Peterpavlovsko in potem v Schlüsselburško trdnjavo. Car Aleksander ga je l. 1857 poslal v Sibirijo, odkoder se mu je posrečilo pobegniti preko Japonske in Amerike v Anglijo.

Tu je nadaljeval z revolucionarnim delom, podpiral poljsko vstajo l. 1863 in po njenem zadušeni je odpotoval v Italijo, kjer je organiziral l. 1864 ilegalno »zvezo revolucionarnih socialistov« in postavil prvič svoj anarhistični program: da je treba razrušiti vse države, upostaviti skupno lastnino in svobodne občine.

Istega leta se je ustanovila v Londonu I. internacionala. Istočasno pa je organiziral »zvezo socialistične demokracije« in vodil anarhistično opozicijo

v I. internacionali. Potem je zaprosil, da se sprejme v celoti njegovo zvezo v internacionalo, katero je vodil Marx. To se je odklonilo in Bakunin je radi tega svojo zvezo formalno razpustil in organiziral tajne organizacije v internacionali sami. In tako se je pričel z l. 1868 stalen hud boj med bakunisti (anarhisti) in marksisti (komunisti) o smernicah internacionale, dokler ni bil Bakunin izključen iz internacionale (1872 l.)

Principielna podlaga neizprosnemu boju med Marxom in Bakuninom je obstojala v glavnem v sledečem:

Bakunin je bil mnenja, da se lahko takoj z uničenjem meščanske države uniči državo sploh in upostavi svobodno človeško družbo, medtem ko je Marx smatral za potrebno, da se del. razred polasti politične oblasti, upostavi diktaturo proletariata (proletarsko državo) kot neobhodno prehodno obliko med kapitalizmom in socializmom.

Bakunin je bil mišljenja, da za revolucijo zastopujejo mase neizučeni delavci Italije, Francije in drugih dežel; Marx pa je bil prepričan, da more biti edino le organizirani, disciplinirani, razredno-zavedni proletariati gibalna sila revolucije.

Bakunin je pozival na **takojšnjo** socialno revolucijo. Marx pa je pozival delavstvo na predhodno organizacijo in disciplino.

Bakunin je videl v poedinih vstajah, atentatih, akcijah, pot k socialni revoluciji, medtem ko je bil Marx odločno proti temu, ker taka taktika vodi proletariati v pogubo.

Marx je smatral za neobhodno potrebno internacionalno organizacijo proletariata, dočim ko je Bakunin organiziral tajne sekte.

Bakunin se je naslanjal na kmetske mase, roko-delce in lumpenproletariati, dočim ko je Marx računal v prvi vrsti z industrijskim proletariatom.

Te razlike so postavile nepremostljiv prepad med Bakuninom in Marxom, med bakunisti in marksisti in te načelne razlike obstojajo še danes.

Za Bakunina je bilo usodno neznanje politične ekonomije in nezadostno poznavanje filozofije ter razrednega sestava in bojev zapadno-evropskih ljudstev. To ga je največ dovedlo do njegovih anarhističnih nazorov in povzročilo, da ni našel poti do znanstvenega socializma. Da je to pot iskal, je razvidno še iz njegovega pisma Marxu l. 1868, ko se je nahajal že v ljutom boju z njim. V tem pismu piše namreč med drugim: »Moj stari prijatelj! Jaz delam sedaj isto, kar delaš ti že nad 20 let. Moja domovina je sedaj internacionala, h katere ustanoviteljem ti spadaš. Vidiš torej, dragi prijatelj, da sem tvoj učenec, in jaz sem ponosen, da sem to.«

Da on vsega potrebnega ni preštudiral, je popolnoma opravičljivo, če pomislimo, da je svoja naj-

lepša leta prebil po nemških, avstrijskih in ruskih ječah.

Bakunin je mnogo napravil za vzplamtenje revolucionarnega gibanja v romanskih deželah in pod zastavo bakunizma se je vršilo v Rusiji revolucionarno gibanje sedemdesetih let...

L. 1870. se je udeležil ponesrečene vstaje v Lyonu in pobegnil od tam v Marseille, da tudi tam organizira upor. Poslednja njegova vstaja je bila 1874 v Boulogne, ki jo je vodil že težko bolan.

1. jul. 1876. je umrl v Bernu (Švica).

Kljub vsem napakam bo Bakunin ohranil častno mesto med prvoboritelji internacionalnega proletariata.

Žalobna koračnica.*

Priredil Mile.

*Vas, žrtve nesmrtni, zahteval je boj,
mi čakamo v plaču na bodoči boj.
Borec se ste padli, želeči svobod,
mi tonemo v plaču, bodočnosti rod.
Ko žar se svobode prek vse bo razlil,
ko boj vaš sadove bo mnoge rodil,
tedaj oznanjali bomo vsepovsod,
kako za svobodo v smrt šla vam je pot!*

* Enoglasne note se dobe v našem uredništvu.

Položaj mizarskih mladih delavcev.

Mizarski mladi delavci in vajenci spadajo med najbolj izkoriščani del delavske mladine. Tudi tu bi imela »inšpekcija dela« in obrtno sodišče mnogo opravka, ako bi v resnici hotela kaznovati vse nezakonitosti mizarskih obrtnikov.

Za danes navedemo nekaj števil, da vidi proletarska »javnost«, v kako mizernem položaju se nahaja njen naraščaj — bodočnost delavskega razreda.

Plača mladih delavcev znaša 14—16 K na uro, plača vajencev pa 50—100 K na teden!

In koliko pa znaša ta teden! Ne mislite, da 46 ali 48 ur, ker za vajence sploh ni določenega nobenega delavnika, ampak delajo 10, 12 do 14 ur dnevno! kakor se poljubi g. podjetniku. In vajenci ne opravljajo samo mizarskega dela, temveč vajenec je »Mädchen für alles«. Tako hoče profitarški pohlep rodoljubnih in katoliških gospodov mizarskih obrtnikov.

Tako veliko kršenje zakona oblasti seveda ne smatrajo za »rušenje države, javnega reda in miru«.

V Št. Vidu pri Ljubljani dela v eni delavnici 12 vajencev in 1 pomočnik, v Ljubljani je tudi pri mnogo podjetnikih zaposlenih več vajencev, kot je to po zakonu dovoljeno. Iz tega se jasno vidi, da danes va-

jenci niso tu za to, da se vzgoji izučen obrtniški in industrijski naraščaj, ampak da so samo za predmet najhujšga izkoriščanja na škodo celokupnega delavstva.

Mizarski vajenci in mladi delavci že uvidevajo, da se je treba organizirati in boriti za zboljšanje neznosnega položaja, v katerem se danes nahajajo.

Pozdravljamo to, da je pričela tudi strokovna organizacija lesnih delavcev kazati večje zanimanje za mlade delavce v soglasju z resolucijo, sprejeto na letošnjem kongresu.

Mizarski mladi delavci in vajenci, organizirajte se vsi, podajte si roke s celokupnim delavstvom in proletarsko mladino, da si izvojujete lepšo bodočnost!

Izlet v Kamnik.

Zavedna delavska mladina, ki se zaveda svoje velike naloge: iztrgati še nezavedne proletarce iz purgarskih vinskih beznic, je na povabilo kamniškega proletarijata poletela na izlet v Kamnik.

Izlet je izpadel izborno. Avantgardo so tvorili seveda uniformirani telovadci in telovadke »Vesne« ki vzbujajo veliko zanimanje med neorganizirano, takozvano mrtvo delavsko mladino, pa tudi med malomeščani Ljubljane.

Sprejem v Kamniku je bil zelo prisrčen in navdušen. — Kamniški proletarci so dočakali izletnike s svojim pevskim zborom in mestno godbo. Izletnike je pozdravil v imenu domačih delavcev in delavk s. Wankmüller, s kratkim jedrnatim govorom. V imenu »Vesne« je odzdravil predsednik s. Kozmus, za Ljubljano s. Lemež, a za Hrvatsko sodružica Mikota. Med pozdravom so Kamničani okrasili izletnike s šopki in po sprejemu se je vršil v najlepšem redu spreved skozi mesto v vas Stranje.

Po obedu in odmoru se je pričel določen spored s pevske točkami dobro izvežbanega zbora, deklamacijami mladih Zagorčanov in Zagorjank. Nadalje s telovadnimi točkami vseh oddelkov zaključno s skupinami. H koncu je s. Lemež v kratkem predavanju očrtal naloge mladega proletariata, ki je poklican, da si poleg boja za svoj obstanek ustvarja sam svojo razredno proletarsko kulturo.

Po kratki prosti zabavi so se oddelki mladih proletarcev in proletark vrnili zopet v najlepšem redu v Kamnik na kolo-dvor, kjer so se navdušeno poslovili od svojih kamniških sotrpinov.

— b —

Vprašanje »Svobode«.

V članku »Svoboda« v zadnji številki našega lista smo izrazili iskreno nado, da bo mogoče iti prol. mladini v »Svobodo« in se tam organizirati v mladinski sekciji.

Ali varali smo se v tem. V Trbovljah so stopili zastopniki rudarske mladine v pogajanja s »Svobodo«, da gredo v njene vrste. A zastopniki »Svobode« v Trbovljah so v nasprotju z izjavo centralnega odbora »Svobode« v Ljubljani rekli, da je »Svoboda« kulturna organizacija »Socialistične stranke Jugoslavije«, da mešetarijo nekateri člani centralnega odbora na svojo roko, da so že proti temu protestirale tri podružnice itd. itd.

Jasno je, da pod takimi pogoji ne morejo iti naši sodrugi

v »Svobodo«, ker proletarska mladina nikakor ne bo reševala Brrrnotovega »Napreja« in Brrrnotovega socializma ali socialističnega brrrnotizma ali erženizma.

Ce pa so izjave centralnega vodstva »Svobode« iskrene, bo ono povodom tega ukrenilo vse potrebno, in bo čim prej sklicalo delegacijsko zborovanje, da se to vprašanje reši.

Mladina v rud. revirjih, pozor!

Odkar so nekateri bivši sodrugi zapustili delavsko gibanje, izdali svoja načela in prestopili v najreakcionarnejšo ter vladno stranko radikalcev, skušajo ti ljudje delati zgago med delavstvom. Ali dosedaj niso imeli sreče, pa jo tudi v bodoče ne bodo imeli. Celu med mladino v Trbovljah so pričeli nekaj spletkariti. Slišijo se razne zagonetne govornice. Baje se nahaja športni klub »Zora« popolnoma pod njihovim vplivom. Pozivamo javno športni klub »Zoro« oziroma njegovo članstvo, da se izjavi, je-li omenjeno resnično in da skušajo radikalci potom »Zore« raztegniti svoj vpliv. Zavedna proletarska mladina namreč ne bo dopustila, da bi med njo hodili pristaši one radikalne stranke, ki že leta vlada v Jugoslaviji z največjim terorjem, ki je prinesla »Obznano« in zakon o zaščiti države, ki preganja in zatira delavsko mladino in ji v Sloveniji ne dovolj organizacije.

Baje ima »Zora« tudi v Zagorju prste vmes pri nekaterih športaših. Mladi proletarci in proletarke, ne nasedajte in ne dajte se zapeljati od plačanih agentov buržuazije, ki nimajo drugega namena, kot spraviti koga ob službo ali pa privedi v buržuazne vode.

Omladinci, stojte čvrsto na straži!

Storite svojo dolžnost!

Da nabirate nove naročnike in prostovoljne prispevke za vaš list

»PROLETARSKA MLADINA«.

Ko so fašisti ustavili v Trstu za 14 dni dnevnik »Lavoratore« so delavci nabrali za njegov tiskovni sklad nad 72.000 lir! ali okrog 280.000 Din! To je odgovor na reakcijo!

Sodrugi širom Slovenije, pokažite tudi vi svojo razredno zavest in bojevnost s tem, da čim več nabereš za tiskovni sklad »Prol. mladine«!

Na vsakem sestanku, zborovanju, shodu, na vsaki prireditvi in veselici nabirajte prostovoljne prispevke za vaš list! Nobene take prilike ne smete več zamuditi, da ne bi zbrali nekaj za svoj list!

Če ni slučajno pri roki nabiralne pole, pa klobuk v roko in na delo!

Pozivamo tudi odrastle sodruge, da podpirajo list mlade proletarske generacije!

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Ta številka ni izšla redno radi praznikov. Zamudimo opravimo.

Vsi kolporterji in naročniki se pozivajo, da redno odplačujejo. Kolporterji naj po možnosti obračunajo takoj vsako številko, t. j. dvakrat mesečno!